

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2021 r.

w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron

w sprawie **B. Z.**

skazanej z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

zażalenia skazanej na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału
Karnego Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa (...),

o odmowie przyjęcia osobistego wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie
uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 26 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa (...)

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

zaskarżone zarządzenie utrzymać w mocy.

UZASADNIENIE

Skazana B. Z. w dniu 3 grudnia 2020 r. złożyła w biurze podawczym Sądu Apelacyjnego w (...) adresowany do II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) wniosek m. in. o „pisemne uzasadnienie wyroku i doręczenie wyroku z uzasadnieniem”. Mimo braku wskazania orzeczenia, do którego odnosi się ten wniosek został na przez Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) potraktowany jako wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie wyroku tego Sądu z dnia 26 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa (...).

Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) zarządzeniem z dnia 4 grudnia 2020 r., wezwał B. Z. do usunięcia braku formalnego wspomnianego wniosku – w terminie 7 dni pod rygorem odmowy przyjęcia wniosku – poprzez sprecyzowanie (stosownie do obowiązku wynikającego z art. 422 § 2 k.p.k.) zakresu, w jakim domaga się sporządzenia uzasadnienia wyroku. Skazana nie uzupełniła braku formalnego w w/w terminie. Wezwanie to nie zostało podjęte pomimo dwukrotnego awizowania, dlatego przesyłka została uznana za doręczoną z dniem 28 grudnia 2020 r.

Zarządzeniem z dnia 7 stycznia 2021 r. Zastępca Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) przedmiotowy wniosek uznał za bezskuteczny. Skazana B. Z. w dniu 19 stycznia 2021 r. złożyła w biurze podawczym Sądu Apelacyjnego w (...) zażalenie na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia od w/w wyroku. Następnie wspomniane zażalenie wraz z aktami sprawy zostało przedstawione Sądowi Najwyższemu. W zażaleniu skazana B. Z. wskazuje na to, że cyt.: „odebrałam awizo dopiero gdy się dowiedziałam i odpisałam, gdyż mieszkam pod innym adresem”. W nagłówku zażalenia na obecnie zaskarżone zarządzenie figuruje adres: G., ul. (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne, zatem zaskarżone zarządzenie należało utrzymać w mocy. Jego uwzględnienie mogłoby nastąpić, gdyby skarżąca trafnie podniosła, że zaskarżone zarządzenie zostało wydane z naruszeniem przepisów postępowania, mogących mieć wpływ na jego treść, względnie gdyby zostało oparte na błędnych ustaleniach faktycznych (art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k.). Tymczasem tego rodzaju zarzuty w zażaleniu nie zostały sformułowane.

Skazana nie zakwestionowała (prawidłowego) ustalenia, na którym zostało oparte zaskarżone zarządzenie, tj. że wniosek o doręczenie jej wyroku Sądowi Apelacyjnemu z uzasadnieniem nie został uzupełniony w zakresie zasygnalizowanego przez Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu

Apelacyjnego w (...) braku formalnego w terminie 7 dni, który upłynął w dniu 4 stycznia 2021 r. W tym stanie rzeczy powołany w zarządzeniu przepis art. 422 § 3 zd. pierwsze k.p.k., stanowiący, że prezes sądu odmawia przyjęcia m.in. wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 k.k., tj. w przypadku nieuzupełnienia braków formalnych w ustawowym terminie uznać należało za trafny. Powyższe obligowało do wydania zarządzenia o takiej treści, jak to będące obecnie przedmiotem zaskarżenia. Jak wspomniano, zastosowania tego przepisu autorka zażalenia również nie kwestionowała.

Jeśli chodzi o podniesioną w zażaleniu przez skarżącą kwestię adresu, na który zostało doręczone zarządzenie o wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, to trzeba wskazać, że zarządzenie to zostało doręczone B. Z. na adres: G., ul. (...) (por. kopertę zawierającą zaskarżone zarządzenie na *k. 382 akt, t. II*). Rzeczywiście — drugie z pism kierowanych przez Sąd Apelacyjny w (...) w grudniu 2020 r. do skazanej B. Z. zostało wysłane przez Sąd na adres w K. (pismo z dnia 7 grudnia 2020 r., *k. 376 akt, t. II*). Kwestia skuteczności doręczenia tego drugiego pisma nie jest jednak — z uwagi na charakter środka odwoławczego wniesionego przez skazaną — przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy. Trzeba zwrócić uwagę na to, że w załączniku adresowym do akt sprawy jako adres do doręczeń dla B. Z. figuruje adres G., ul. (...) — i to na ten adres były wysyłane do oskarżonej pisma w postępowaniu jurysdykcyjnym, jednak tylko do momentu zasygnalizowania przez nią Sądowi Okręgowemu w G. (w trakcie rozprawy w dniu 21 lipca 2020 r.), że zmieniła miejsce zamieszkania i „obecnie zamieszkuje u córki z wnukami i z zięciem w K.” (*k. 323 akt, t. II*). Zawiadomienie o przyjęciu apelacji oraz o terminie rozprawy odwoławczej wysłane zostało na adres w K. Godzi się jednak zwrócić uwagę na to, że skazana zarówno we wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie jej uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), jak i w piśmie z dnia 23 grudnia 2020 r. (*k. 372, 378 akt, t. II*) oraz — wreszcie — w zażaleniu na obecnie zaskarżone zarządzenie wskazuje adres G., ul. (...). Pod ten właśnie adres dokonano próby doręczenia zażalenia w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych wniosku o sporządzenie uzasadnienia na piśmie oraz

dwukrotnie awizowano tę korespondencję, uznając ją za doręczoną z dniem 28 grudnia 2020 r.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 139 § 1 zd. pierwsze k.p.k., jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, pismo wysłane pod tym adresem uważa się za doręczone (fikcja doręczenia pod ostatnio aktualny adres zamieszkania strony). Wynika stąd, że strona — zmieniając w toku postępowania miejsce zamieszkania lub pobytu — powinna pomyśleć o zadbanie (skądinąd we własnym, dobrze pojętym interesie procesowym) by organ prowadzący postępowanie dysponował jej aktualnymi danymi adresowymi, a zatem (jeśli chce, żeby pisma były doręczane na aktualny adres zamieszkania, pobytu czy adres skrzynki pocztowej) musi podać organowi procesowemu ten nowy i aktualny adresu do doręczeń. Jeśli bowiem strona nie poda nowego miejsca zamieszkania (pobytu, nowego adresu skrzynki pocztowej) musi się liczyć z tym, że zostanie zastosowany mechanizm fikcji doręczenia z uwagi na brak aktywności w zakresie bieżącego informowania organu procesowego o aktualnym adresie do doręczeń. Z treści przepisu art. 139 § 1 zd. pierwsze k.p.k. — interpretowanego w sposób systemowy, tj. z adekwatnym uwzględnieniem kontekstu normatywnego w którym się znajduje, a więc Rozdziału 15 (*Doręczenia*) Działu IV *Czynności procesowe* ustawy postępowania karnego (ale również brzmienia przepisu art. 75 § zd. pierwsze 1 k.p.k.), wyraźnie przebija myśl, że to na stronie spoczywa ciężar zatroszczenia się o to, by w razie zmiany adresu, pod który mają być wysyłane pisma podlegające doręczeniu (zmiany miejsca zamieszkania czy miejsca pobytu strony), organ procesowy dysponował aktualnymi danymi adresowymi strony, umożliwiającymi organowi doręczanie pism objętych obowiązkiem doręczania w taki sposób, by dotarły one do strony (tj. na aktualny adres zamieszkania czy pobytu).

W tym kontekście istotne są dwie sprawy. Po pierwsze, o czym była już mowa powyżej, organ ma obowiązek doręczenia pisma pod wskazany przez stronę adres (miejsce zamieszkania, miejsce pobytu; wyjątkowo i w tylko w niektórych układach procesowych — także na adres skrzynki pocztowej wskazanej przez

oskarżonego lub za pośrednictwem telefaksu albo poczty elektronicznej, por. w tym zakresie przepisy art. 132 § 1a zd. pierwsze i § 3 zd. pierwsze k.p.k.). Po wtóre, to na stronie spoczywa ciężar baczenia, by adres, którym dysponuje organ procesowy był aktualny w toku całego postępowania. Zmusza to do udzielenia odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób (w jakiej formie) winno następować informowanie o zmianie adresu do doręczeń, tj. w jaki sposób ten obowiązek (oskarżonego — art. 75 § 1 zd. pierwsze k.p.k.) lub uprawnienie (pozostałe strony) winno być przez nie realizowane. Przepis art. 75 § 1 zd. pierwsze k.p.k. mówi o „obowiązku [ze strony oskarżonego] zawiadomienia” organu procesowego o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu. Nie należy tego zagadnienia — w szczególności z punktu widzenia ciążących na organie procesowym obowiązków w zakresie doręczenia pism oraz zagwarantowania sprawnej i skutecznej komunikacji procesowej pomiędzy organem a stronami, które warunkowane są dysponowaniem przez organ procesowy aktualnymi danymi adresowymi strony — nadmiernie formalizować. Nie wolno wszak tracić z pola widzenia tego, że z perspektywy skutecznej procesowo komunikacji pomiędzy organami postępowania a stronami (w tym także, a może nawet przede wszystkim, z podśadnym) najistotniejsze jest to, żeby sąd dysponował danymi adresowymi pozwalającymi mu na skuteczne realizowanie obowiązku doręczenia adresatowi (stronie) pism wywołujących doniosłe dla nań konsekwencje prawne. Z tego punktu widzenia decydująca jest tu wola samego podśadnego, który powinien zawiadomić organ procesowy o zmianie adresu, o którym mowa w przepisie art. 139 § 1 zd. pierwsze k.p.k. Wola ta nie musi wcale przybierać jakiegś jednolitej, sformalizowanej postaci. Ważne jest tylko to, aby nie budziło wątpliwości to, że strona domaga się doręczania pism w postępowaniu pod dany adres zamieszkania czy pobytu. Inaczej zatem na sprawę formy zawiadomienia o zmianie adresu do doręczeń należy patrzeć np. w toku postępowania jurysdykcyjnego, w trakcie którego właściwym (choć oczywiście nie jedynym) forum dla komunikowania o zmianie adresu do doręczeń (miejsca zamieszkania czy pobytu) będzie rozprawa (w czasie której możliwe jest skuteczne i bezpośrednio poinformowanie sądu o zmianie adresu w formie ustnej — do protokołu), zgola zaś inaczej w tych fazach postępowania, w których komunikacja pomiędzy organem procesowym a stronami musi się z konieczności odbywać na

piśmie. Nie zapoznając rzecz jasna roli, jaką powinno w tym zakresie odgrywać pismo zawierające niejako „samoistnie” zawiadamiające o zmianie adresu właściwego dla doręczeń (tj. pismo zawierające tylko informację o zmianie adresu), należy uznać, że z punktu widzenia oceny tego, czy pismo zostało wysłane pod adres umożliwiający przyjęcie procesowo skutecznego doręczenia miarodajne jest to, jaki adres wskazuje sama strona w korespondencji aktualnie prowadzonej przez nią z organem procesowym. Jeżeli więc strona w nagłówkach pisma (czy na miejscach przeznaczonych na kopercie na adres zwrotny) wskazuje określone dane adresowe, to przecież nie ma żadnych powodów ku temu, by dalszych doręczeń pism dokonywać na inny adres niż aktualnie podawany w ramach korespondencji z organem procesowym, w szczególności zaś na adres uprzednio podany przez stronę na wcześniejszych etapach postępowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy powiedzieć, że w korespondencji dotyczącej sporządzenia na piśmie i doręczenia uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego prowadzonej z Sądem Apelacyjnym w (...) B. Z. jako swój adres podawała G., ul. (...). Nie ma więc żadnych powodów ku temu by przyjmować, że doręczenia powinny być realizowane na adres skazanej w K. (podany w czasie rozprawy przed Sądem Okręgowym w G. w dniu 21 lipca 2020 r.), skoro wnioskodawczyni już we wniosku z dnia 2 grudnia 2020 r. o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu *ad quem* sama podała (...) adres, a w piśmie z 23 grudnia 2020 r. (w nagłówku którego figuruje adres G., ul. (...)) skierowanym do Sądu Apelacyjnego w (...) w sposób nie pozostawiający żadnych wątpliwości co do jej woli odnośnie tego, na jaki adres mają być doręczane pisma procesowe wskazała, że cyt.: „proszę o przesyłanie korespondencji na podany adres: G., ul. (...)”. Brak jest zatem podstaw uzasadniających powzięcie wątpliwości co do tego, czy doręczenie zarządzenia wzywającego skazaną do uzupełnienia braków formalnych wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia i jego dwukrotne awizowanie pod adresem G., ul. (...) było prawnie skuteczne.

Przedstawione przez B. Z. powody uchybienia terminowi nie mogły zatem spowodować uchylenia bądź zmiany zaskarżonego przez nią zarządzenia, bowiem nie prowadzą do wniosku o nieprawidłowości zaskarżonego zarządzenia.

Natomiast mogłyby one być — ewentualnie — rozważane przez Sąd Apelacyjny w kontekście wniosku o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Takowy wniosek nie został jednak przez zainteresowaną złożony, co skutkowało tym, że Sąd nie był obowiązany do odnoszenia się do tej kwestii i wydania merytorycznego rozstrzygnięcia co do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.